

**III KONGRES PEDAGOGA
FIZIČKE KULTURE
JUGOSLAVIJE**

ZBORNİK RADOVA

ORGANIZATORI

**SAVEZ PEDAGOGA
FIZIČKE KULTURE
JUGOSLAVIJE**

**ZAJEDNICA FAKULTETA
FIZIČKE KULTURE
JUGOSLAVIJE**

**SAVEZ PEDAGOGA
FIZIČKE KULTURE
VOJVODINE**

**FAKULTET FIZIČKE
KULTURE UNIVERZITETA
U NOVOM SADU**

**NOVI SAD
19. 20. i 21. XI 1987.**

Bonacin, D., Z.Kosinac, Zadar

STAVOVI PREMA NASTAVNIKU KAO KRITERIJ SUSTAVA VRIJEDNOSTI NASTAVNOG PROCESA U SREDNJEM USMJERENOM OBRAZOVANJU

Mogućnosti podizanja kvalitete nastavnog rada u području tjelesnog vježbanja zahtijevaju jedinstvo svih činilaca od kojih edukacioni proces zavisi, kako društva u cjelini, tako i nastavnika i učenika subjekta.

Ono što suvremena nastava i njene dugoročne efekte posebno karakterizira jest aktivno učešće i svjesna aktivnost subjekata kojima je namijenjena.

Nesumnjivo je da stavovi učenika prema procesu nastave u cjelosti predstavljaju snažnu osnovu na kojoj se mogu dograđivati trajne vrijednosti tjelesnog vježbanja.

U svrhu dobijanja informacija o tim opredeljenjima na uzorku od 1220 srednjoškolaca u Splitu izvršeno je istraživanje vezano uz njihove stavove prema cjelokupnom sistemu nastave tjelesnog i zdravstvenog odgojno-obrazovnog područja.

Izjašnjavanja o nastavniku kao generatoru neposrednih zadataka dovedena su u relacije sa stavovima subjekata prema ukupnosti vrijednosnog sistema tjelesnog vježbanja.

Budući da je metodologija istraživanja zahtijevala genetički pristup (sa učenicima osnovcima, srednjoškolcima i studentima) primijenjena metodologija prikupljanja informacija, obrada i interpretacija rezultata izvršena je na identičan način.

Interpretacija i diskusija

Za razliku od izjašnjavanja osnovaca, srednjoškolci stručnost svoga nastavnika vide kao sposobnost u aktiviranju učenika i omogućavanja slobodnijeg i samostalnijeg izražavanja u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Pritom, učenici su svjesni da su jedan od preduvjeta za ostvarivanje obrazovnih zadataka, pored stručnosti nastavnika, i odgovorajući materijalni uvjeti (prostori, igrališta, društvena ulaganja u njih).

Iskazane karakteristike (različite od onih osnovaca) moguće je objasniti razvojnim statusom. Naime, povećani zahtjevi srednjoškolaca prema pedagoškom standardu u nastavi TZK-e posljedica su i funkcije spoznavanja sistema vrijednosti tjelesnog vježbanja na višem nivou i vjerojatno materijalno tehničke osnove nastave TZK-e u usmjerenom obrazovanju u Splitu.

Kako su samo ocjene relevantne za procjenu i pedagoško definiranje nastavnika prema učenicima (Tabela 2), ovo upućuje na preispitivanje pedagoškog oblikovanja i djelovanja nastavnika TZK-e. Poistovjećivanje ocjenivanja sa sveukupnim pedagoškim djelovanjem nastavnika ni u kom slučaju nije prihvatljivo. Ovakvo percipiranje nastavnika kao pedagoga ukazuje na jedan oblik nekonvencionalne pozicije u kojoj su oba faktora u nastavi oštećena i za kriterij i za pedagoško oblikovanje, a isto tako, generalno i društvo u cjelini.

Analizom (Tabele 3) uočljivo je da učenici misle što je viši opći kulturni nivo nastavnika TZK-e utoliko će sistem ocjenjivanja biti kvalitetniji.

Tabela 1. Regresija varijable STRU

	R	Q(R)	P-R	B	P	S-B	Q(B)	F(B)
1.	.23	.00	.08	.08	1.85	.03	.01	.54
2.	.12	.00	.03	.03	.32	.03	.63	.28
3.	.21	.00	.08	.09	1.79	.03	.01	.49
4.	.09	.00	-.08	-.09	-.84	.04	.01	.21
5.	.11	.00	.01	.01	.14	.03	.69	.26
6.	.16	.00	.06	.07	1.13	.03	.04	.37
7.	.14	.00	-.01	-.01	-.21	.03	.64	.33
8.	.20	.00	.05	.06	1.18	.03	.07	.47
9.	.14	.00	-.03	-.03	-.46	.03	.31	.33
10.	.26	.00	.11	.13	3.27	.03	.00	.61
11.	.19	.00	-.02	-.02	-.39	.03	.54	.44
12.	.18	.00	.00	.00	.04	.03	.94	.42
13.	.18	.00	.04	.04	.76	.03	.16	.42
14.	.18	.00	-.01	-.02	-.28	.03	.63	.42
15.	.26	.00	.13	.13	3.34	.03	.00	.61
16.	.25	.00	.14	.14	3.43	.03	.00	.59
17.	.26	.00	.12	.13	3.30	.03	.00	.61
18.	.04	.15	-.03	-.03	-.10	.03	.63	.03
	DLT	S-DLT	RO	F	DF1	DF2	Q	
	.18	.91	.43	14.90	.18	1.201	.00	

Tabela 2. Regresija varijable PEDA

	R	Q(R)	P-R	B	P	S-B	Q(B)	F(B)
1.	.21	.00	.04	.05	.95	.03	.12	.48
2.	.12	.00	.01	.01	.16	.03	.65	.27
3.	.17	.00	.02	.02	.42	.03	.58	.39
4.	.16	.00	-.00	-.00	-.00	.04	.99	.36
5.	.12	.00	-.01	-.01	-.17	.03	.67	.27
6.	.19	.00	.06	.07	1.29	.03	.05	.43
7.	.18	.00	.04	.04	.80	.03	.15	.41
8.	.19	.00	.02	.02	.43	.03	.51	.43
9.	.19	.00	.03	.03	.60	.03	.57	.43
10.	.25	.00	.06	.07	1.79	.03	.03	.57
11.	.25	.00	.07	.07	1.85	.03	.02	.57
12.	.19	.00	.01	.01	.27	.03	.65	.43
13.	.13	.00	-.02	-.02	-.26	.03	.52	.29
14.	.14	.00	-.04	-.05	-.65	.03	.14	.32
15.	.35	.00	.24	.25	8.59	.03	.00	.79
16.	.23	.00	.11	.11	2.52	.03	.00	.52
17.	.20	.00	.04	.05	.90	.03	.12	.45
18.	.05	.08	-.02	-.01	-.07	.03	.61	.11
	DLT	S-DLT	RO	F	DF1	DF2	Q	
	.19	.90	.44	16.10	.18	12.01	.00	

Tabela 3. Regresija varijable KULT

	R	Q(R)	P-R	B	P	S-B	Q(B)	F(B)
1.	.18	.00	.03	.03	.62	.03	.26	.45
2.	.07	.01	-.02	-.02	-.13	.03	.53	.18
3.	.15	.00	.02	.02	.35	.03	.55	.38
4.	.12	.00	-.05	-.06	-.70	.04	.10	.30
5.	.13	.00	.01	.02	.20	.03	.64	.32
6.	.18	.00	.06	.07	1.29	.04	.04	.45
7.	.19	.00	.04	.04	.82	.03	.17	.48
8.	.24	.00	.09	.11	2.53	.03	.00	.60
9.	.15	.00	-.00	-.01	-.08	.03	.87	.38
10.	.21	.00	.03	.03	.63	.03	.62	.53
11.	.24	.00	.06	.07	1.77	.03	.03	.60
12.	.19	.00	.02	.03	.49	.03	.58	.48
13.	.21	.00	.07	.07	1.47	.03	.02	.53
14.	.16	.00	-.04	-.05	-.77	.03	.13	.40
15.	.24	.00	.11	.12	2.80	.03	.00	.60
16.	.20	.00	.09	.09	1.71	.03	.00	.50
17.	.25	.00	.11	.12	2.99	.03	.00	.63
18.	.01	.73	-.03	-.03	-.03	.03	.24	.02
	DLT	S-DLT	RO	F	DF1	DF2	Q	
	.16	.92	.40	1266	18	1201	.00	

Tabela 4. Kanonička korelacijska analiza

Faktorska strukt. lijevog sata

AKTI	.51	-.10	-.19
SLOB	.26	.03	-.28
IZRA	.43	-.19	-.24
PROS	.30	.32	.15
SPRA	.29	.02	.18
DRUŠ	.43	.11	.18
USKO	.41	.10	.35
URAD	.50	-.16	.39
NAVI	.39	.20	.06
OBRA	.59	-.06	-.19
SOLI	.55	.19	.35
ZDRA	.45	-.01	.15
SPOR	.41	-.34	.38
OSTA	.39	-.23	.02
BROJ	.70	.44	-.13
OPIS	.56	-.10	-.18
ŠDFK	.57	-.36	.17
SATI	.08	.08	-.20

Faktorska strukt. desnog sata

STRU	.82	-.44	-.36
PEDA	.85	.52	-.10
KULT	.77	-.17	.62

Testirane značajnosti

R	R ²	X ²	DF	(LAMBDA)	P
.50	.25	440.02	54.00	.69	.00
.21	.04	87.59	34.00	.93	.00
.16	.03	32.98	16.00	.97	.01

Međutim, dok je ocjena iz TZK-e kod osnovaca prvenstveno bila vezana za školu i opći uspjeh, srednjoškolcima ocjena može biti osnova za uključivanje u daljnji sistem školovanja koji je često restriktivnog karaktera ili pak uključivanja u život i rad

Na osnovu ove konstatacije moguće je ukazati na odgovornost nastavnika u vrednovanju i ocjenjivanju učenika u nastavi TZK-e budući da te procjene mogu imati značajne reperkusije za životno opredjeljenje i uspjeh u životu.

Sva tri kanonička faktora su značajna (Tabela 4), od toga prvi generalno definira sistem temeljnih vrijednosti nastave TZK-e, uz isto ograničenje kao i kod osnovaca, to jest bez odgovarajuće aktivnosti učenika izvan škole.

Ova situacija je možda neočekivana ali u svojoj osnovi pozitivna i treba učiniti sve na daljnjem razvoju i usavršavanju odnosa učenika prema vrijednosti nastave TKZ-e.

Drugi kanonički faktor jasno ukazuje na dvojnost motiva koje nastavnici podražavaju. S jedne strane pedagoška aktivnost nastavnika vezuje se uz školu kao i značaj ocjene što je već opisano regresionom analizom, a s druge strane stručnost nastavnika sekundarno je orijentirana ka sportu, odnosno aktivnostima izvan matične kuće-škole.

Treći kanonički faktor definira određeni tip nastavnika na način da ga učenici doživljavaju kao sposobnog da ostvari veći dio konvencionalnih nastavničkih obaveza, ali za više od toga nedostaje mu prije svega kulturološka nadgradnja za provođenje kvalitetnije nastave na višem nivou.

Na osnovu svega iznetog, generalno se zaključuje: prema mišljenju učenika najveći dio nastavnika TZK-e posjeduje odgovorajuće dobro integrirane karakteristike i djeluju u skladu s njima i na taj način doprinose ostvarivanju suvremenih odgojno-obrazovnih zadataka. Međutim, u pedagoškoj stvarnosti prisutan je određeni broj nastavnika dvostruko motiviranih (sportom i nastavom TZK-e), te tako vjerojatno utiču na aktivnost učenika u prostoru fizičke kulture.

Nije sigurno da li je takva dvojnost u pojedinim slučajevima poželjna, utoliko više, što je moguće nastavu TZK-e eksploatirati u sportske svrhe i na taj način marginizirati njene temeljne vrijednosti.

Isto tako, prema mišljenju učenika postoji jedan manji dio nastavnika kojem nedostatak interdisciplinarnih informacija predstavlja ograničavajući faktor sveukupnog odgojno-obrazovnog utjecaja, što uostalom učenici evidentno iskazuju.

ZAKLJUČAK

Na uzorku od 1220 učenika srednjoškolskih centara usmjerenog obrazovanja u Splitu šk. god. 1985/86. sprovedeno je istraživanje stava i interesa prema temeljnim vrijednostima nastave TZK-e. U regresijskoj analizi i kanoničkoj korelacijskoj analizi lik nastavnika je postavljen u ulogu kriterija od kojeg zavise efekti rada i formiranja sustava vrijednosti.

Dobijeni rezultati ukazuju da je u procesu nastave nastavnik izuzetno važan činilac.

Stavovi i interesi učenika jasno ukazuju da je parcijalizacija na pojedine komponente sveukupnog lika nastavnika nedopustivo, i da samo integracija stručno-pedagoških i kulturoloških vrijednosti je garancija uspješnog odgojno-obrazovnog rada.

Ukoliko nastavnik želi da bude u funkciji ostvarivanja društvenih zadataka i potreba učenika mora uvažavati i stavove subjekata obuhvaćenih nastavom tjelesne i zdravstvene kulture.